

технологічній сфері відносяться до інжинірингу. Повна перебудова компанії, що охоплює усі аспекти її діяльності є регенерацією.

Відмінності у зазначених типах перебудови визначаються, в основному, видом зусиль, необхідних для їх реалізації. Так, реструктуризація вимагає переважно формалізованих дій і майже не пов'язана з мотивацією персоналу. Переорієнтація, навпаки, є слабоформалізованим процесом, який потребує суттєвої мотивації. Реінжиніринг характеризується як проміжний процес і з точки зору формалізованих дій, і у мотивації персоналу. Найбільш складним процесом є регенерація. Вона супроводжується значним обсягом роботи як у сфері формалізованих дій, так і у мотивації;

– впровадження нової моделі бізнесу у господарську діяльність. Усі елементи нової моделі реалізуються на практиці. Тут суттєву увагу необхідно зосередити на поєднанні та переході від існуючих процесів до нових таким чином, щоб виконавці не відчували дисгармонії в ході роботи і не знаходились у стані стресу. Поступовість переходу визначається переважно ступенем ретельності підготовчих робіт.

Результати перебудови можуть бути оцінені як зміна здатності організації виявляти та вирішувати проблемні ситуації, тобто результативність та як покращення співвідношення між доходами та витратами, тобто ефективність. З цієї точки зору максимальною результативністю та ефективністю відрізняється регенерація. Переорієнтація, маючи високу результативність, значно менше впливає на ефективність. Проведення реінжинірингових процедур різко підвищує ефективність, але слабо впливає на результативність. Реструктуризація має середній бал по обох критеріям.

Таким чином, будуючи ефективний механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю українських підприємств, необхідно усвідомити необхідність здійснення змін в залежності від вимог ринку і у зв'язку з цим ретельно формувати стратегії перебудови бізнесу.

Література

1. Адизес Ицхак. Управляя изменениями / Адизес Ицхак. – СПб. : Питер, 2008.
2. Хаммер Дж. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе / Дж. Хаммер, М. Чампи. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2007.
3. Келлерман Барбара. Идущие за лидером. Как подчиненные создают изменения и меняют своих лидеров / Келлерман Барбара. – Акварминовая Книга, 2009.

УДК 339.727.22:332.14

А. Є. ПОЖИДАЄВ

Луганська державна академія культури і мистецтв

Д. О. КВІТКОВСЬКИЙ

Донецький державний університет управління

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНІВ

Проаналізована роль іноземних інвестицій, у розвитку регіонів, та запропоновані кроки, щодо формування державної стратегії по залученню іноземних інвестицій в економіку регіонів з використанням методів евристики.

The article analyzes the role of foreign investment in the development of regions, and suggested steps on the formation of the national strategy for attraction of foreign investments into economy of regions with use of methods of heuristics.

Актуальність теми обумовлена недостатньою теоретичною розробкою питань інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання як чинника стабілізації і зростання економіки українських регіонів. Як свідчить аналіз інвестиційної сфери, в сучасній Україні стан справ у цій сфері є незадовільним. Бюджетні можливості – обмежені і в найближчі роки навряд чи будуть розширені. Велика частина підприємств є збитковими і тому відчують труднощі в самофінансуванні. У сформованих умовах переваги інвесторів, стосовно навіть рентабельних підприємств виявляються досить невисокими. При обмеженості інвестицій основні фінансові потоки спрямовуються переважно в сферу обігу та фінансовий сектор економіки, звужуючи тим самим можливість для інвестування в реальний сектор економіки. Країни, що розвиваються банківський сектор і фінансовий ринок, численні фінансові та інші інститути при слабкому розвитку інституційного середовища і законодавчо-правового поля сприяють прискореному виникненню фінансових диспропорцій, залученню у фінансовий оборот кримінальних грошей, перетворенню фінансових інститутів в “перевалочні” пункти брудних капіталів, у спосіб вивезення капіталу за кордон.

Головною проблемою є неефективне використання інвестиційного потенціалу країни, тому найважливішою стратегічною і тактичною задачею Україні є активізація інвестиційного процесу залучення інвестицій у виробництво, аграрний сектор економіки, що в свою чергу забезпечить економічну безпеку країни.

Дослідженням питань залучення інвестицій у національну економіку приділяється велика увага в роботах провідних учених України – Амоши О., Бойка Є., Буркинського Б., Бутенка А., Геєця В., Гончарова В., До-

рофієнка В., Іщук С., Касківа В., Кучеренка В., Семенова В., Сімоценка В., Степанова В., Харічкова С., Чухна О., а також зарубіжних авторів – Александра Г., Беренса В., Бейлі Дж., Хавраненка П., Шарпа У., Фабоцци Ф. та ін.

Роль іноземних інвестицій, у вирішенні цього завдання, досить велика і обумовлюється багатьма обставинами. По-перше, інтеграція національної економіки у світову виявила проблему нестачі державних інвестицій. По-друге, запозиченням зарубіжного досвіду використання менеджменту, маркетингу, управління капіталами, організації виробництва та формування ефективної системи мотивації. По-третє, процес адаптації українських підприємств до сучасних ринкових умов господарювання необхідно прискорювати. По-четверте, інвестиційна пасивність в нашій країні пов'язана не тільки зі світовою фінансовою кризою 2008 р. Але і з низьким рівнем розвитку інститутів ринкової економіки, які необхідно розвивати. По-п'яте, необхідно розвивати конкурентне середовище в національній економіці. По-шосте, необхідність оновлення та модернізації виробничого апарату на основі використання іноземних інноваційних технологій [2].

Незважаючи на величезну значимість іноземних інвестицій, їх обсяг в українській економіці продовжує залишатися незначною. За масштабами залучення іноземних інвестицій Україна поступається лідерством багатьом країнам з економікою, що розвивається.

За даними Держкомстату України у 2011 р. чистий приплив прямих іноземних інвестицій в економіку України склав 4,56 млрд дол США, що практично відповідає рівня 2010 р. Проведений аналіз показав, що ТОП-п'яти основних іноземних інвесторів, що вкладають в економіку України, склали: Кіпр (2,6 млрд дол.), Австрія (602 млн дол.), Німеччина (303 млн дол.), Великобританія (202 млн дол.), РФ (191 млн дол.) [5].

У таблиці 1 представлені галузеві пріоритети для інвестування в економіку Україну в 2011 р. Судячи за цими даними, впливає, що представники іноземного капіталу дотримуються однакової інвестиційної стратегії щодо України і основним інтересом їх діяльності на території нашої країни є фінансовий сектор і сектор девелопмента. Серед основних інвесторів ніхто серйозно не зацікавлений в інвестиціях, наприклад, в промисловий або аграрний сектор економіки. Мало того, по більшості інвесторів спостерігався відтік інвестицій з переробних галузей. Наприклад, у хімічній та нафтохімічній промисловості за інвесторам із США спостерігався відтік інвестицій у розмірі 122 млн дол. США, у Німеччині – 62 млн дол. США [4].

Таблиця 1

Найбільш інвестиційно-привабливі галузі економіки України

Основний інвестор України	Галузь	Млн дол. США	Частка від загального обсягу ІІІ
Кіпр	Фінансова діяльність	767	30
	Будівництво	610	23
	Операції з нерухомістю	279	11
Австрія	Фінансова діяльність	445	64
	Електроенергетика, водо-та газопостачання	170	25
	Операції з нерухомістю	37	5
ФРГ	Операції з нерухомістю	192	33
	Фінансова діяльність	190	32
	Торгівля автомобілями	19	6
Великобританія	Фінансова діяльність	152	69
	Операції з нерухомістю	47	21
	Будівництво	7	3
РФ	Фінансова діяльність	132	70
	Операції з нерухомістю	34	18
	Торгівля автомобілями	14	7
Всі іноземні інвестори	Фінансова діяльність	1208	27
	Операції з нерухомістю	933	20
	Будівництво	652	14

У фінансовій сфері діяльності відтік капіталу зафіксований по Нідерландам 282 млн дол. США, Франції – 114 млн дол. США [3].

Іноземне інвестування є важливим стимулом до економічного зростання і соціального розвитку для України, але цей процес не можна залишати без уваги. Для цього Україні прийняла на різних рівнях ряд законопроектів і постанов з метою підвищення інвестиційного клімату, залучення іноземних інвестицій, нормалізації інвестиційної діяльності. Але це одна сторона медалі. В реальності ж умови для іноземних інвесторів не покращуються. В результаті Україна потрапляє в залежність від західних інвесторів і змушена шукати аргументи, здатні змінити їх думку про країну.

Завдяки тому, що останнім часом в Україні все більше уваги приділяється регіонам, що незмінно веде до зміщення управління соціально-економічними процесами на регіональний рівень, зростає й інтерес іноземних інвесторів до регіонів, до їх інвестиційним можливостям. Регіони привабливі для іноземних інвестицій, перш за все, через їх людські і виробничі ресурси, ринки збуту та рівень цін на вироблену продукцію. Регіон представляє собою простір, на якому реалізуються всілякі форми економічної діяльності, має набір певних характеристик, що роблять ведення певного виду економічної діяльності особливо вигідним [1].

Останні тенденції демонструють, що існує тісний взаємозв'язок у розвитку іноземного і національного інвестування в регіони. Аналіз показав, що в тих регіонах, де інвестиції в основний капітал на душу населення перевищують середньоукраїнський рівень, як правило, вище і рівень іноземних інвестицій. Така залежність характерна для країн з розвинутою ринковою економікою, що мають позитивну економічну динаміку.

Безліч чинників впливають на динаміку іноземних інвестицій. В цілому дії зарубіжних інвесторів визначаються місцем країни в міжнародному інвестиційному процесі та її інвестиційним кліматом, що характеризується інноваційно-інвестиційним потенціалом і інвестиційним ризиком. Якщо проаналізувати іноземні інвестиції в регіонах більш системно, то видна наступна тенденція: чим нижче потенціал і вище ризик, тим менше обсяг іноземних інвестицій.

Основні відмінності інвестиційного потенціалу одного регіону від іншого полягають у ресурсно-сировинній, трудовій, виробничій, інноваційній, інфраструктурній, фінансовій та споживчій базі. А економічний, політичний, соціальний, фінансовий, екологічний, законодавчий є основними складовими інвестиційного ризику в Україні. Якщо вивчити українські регіони в площині потенціалу та ризику, то виявляється, що низький рівень розвитку інфраструктури є загальним недоліком наших регіонів. Крім того величезне значення також приділяється споживчому потенціалу і законодавчому ризику. А ось ресурсний потенціал менш значущий для іноземних інвесторів. Це пояснюється найчастіше різними обмеженнями і застереженнями при доступі нових інвесторів до найбільш дохідним видам родовищ. Різна інвестиційна непривабливість регіонів на тлі дуже низького інвестиційного рейтингу України може служити підставою для більш чіткого визначення причин, що гальмують приплив іноземних інвестицій.

Інвестиційна привабливість України визначається цілим комплексом параметрів, складових інвестиційного клімату, який характеризує сприятливість ситуації в країні, галузі, регіоні по відношенню до інвестицій.

Іноземні інвестори зважають загальну сукупність факторів, що обумовлюють сприятливість ситуації в країні-реципієнті, оцінюють те, наскільки ризик вкладень компенсується потенційними можливостями. Їх інтереси до України стимулюються тим, що навіть при високих рівнях ризику існують привабливі об'єкти інвестування. Перш за все, Україна – це джерело природних ресурсів. Наша країна має 25 % світових запасів чорнозему. Але, говорячи про природно-ресурсний потенціал, необхідно мати на увазі, що йому не належить вирішальне значення. За оцінкою фахівців Світового банку, в загальному обсязі накопиченого в світі капіталу на частку природного капіталу доводиться 20 %, “фізичного капіталу” (який традиційно розглядається як “національне багатство”) – 16 % і “людського капіталу” – 64 %.

Іноземні інвестиції в сировинні галузі можуть бути важливим стимулом економічного і соціального розвитку тільки в тому випадку, якщо відбувається збіг інтересів іноземних інвесторів і національних інтересів приймаючої країни. Поряд з природно-ресурсним потенціалом сильною стороною українського інвестиційного клімату вважається дешева і відносно кваліфікована робоча сила. У цьому твердженні, безумовно, правильним є те, що трудові ресурси являють собою одну зі складових інвестиційного потенціалу країни. Але те, що сприяє залученню в Україну інвестицій, однозначно стверджувати не можна. Перш за все, необхідно мати на увазі, що дешевизна робочої сили з точки зору іноземного інвестора не завжди служить привабливим фактором. З одного боку, вона є однією з умов формування більш низьких витрат виробництва. З іншого боку, дешева робоча сила не сприяє зростанню кінцевого попиту як імпульсу розвитку і розширення виробництва.

Одним із стримуючих чинників припливу іноземних інвестицій є правова нестабільність в Україні, де мало не кожні півроку міняються закони, раз на квартал до кожного закону обов'язково видають ще й поправку або доповнення. Іноземні інвестори приходять на український ринок при одних правилах, а через рік вони кардинально змінюються. Це змушує їх часто переглядати свої бізнес-плани, так як змінюються податки і законодавство, що регулюють різні економічні процеси. Найважливішою умовою стабільності і припливу іноземних інвестицій є передбачуваність. Для цього необхідне створення цивілізованої держави з усіма його атрибутами: поширенням моралі в суспільстві, єдиними правилами гри, сильною владою, політичною стабільністю тощо.

Для України, як країни, що має величезний інвестиційний потенціал, в процесі формування державної стратегії залучення іноземних інвестицій в регіони, потрібно формувати цю стратегію в рамках холістичного світогляду з використанням методів евристики. Евристичні методи, за визначенням, це система принципів і правил, які задають найбільш ймовірні стратегії і тактики, що стимулюють інтуїтивне мислення в процесі вирішення, генерування нових ідей, і на цій основі істотно підвищують ефективність вирішення певного класу завдань. При реалізації стратегічного вибору в рамках холістичного світогляду пріоритетом є не тільки збереження цілісності системи, для якої формується стратегія розвитку, а й забезпечується несуперечність варіантів стратегічного розвитку з цілями метасистеми. Для України це означає пріоритет довгострокового добробуту суспільства.

В рамках інвестиційної стратегії облік національних інтересів повинен втілюватися у чітко сформульованих галузевих і територіальних пріоритетах розвитку економіки. Галузі, в які направляються іноземні інвестиції, повинні виробляти продукцію, яка була б конкурентоспроможною на зовнішньому ринку, сприяла підвищенню експортного потенціалу, забезпечувала насичення внутрішнього ринку високо якісною продукцією.

Удосконалення галузевої структури іноземного інвестування має стимулюватися методами податкової політики, а також заборонними методами, що перешкоджають створенню спільних підприємств у галузях, пов'язаних з видобутком корисних копалин і переробкою кольорових металів. Можна застосовувати і підхід, заснований на обмеженні максимального відсотка іноземного участі в окремих галузях.

Національним інтересам України найбільшою мірою відповідало б участь іноземних інвесторів, перш за все в розвитку високотехнологічних галузей, у багатьох з яких Україна досі має потенційно сильні позиції. Це, перш за все, енергетика, космічна галузь, авіабудування, нові матеріали, біотехнологія, хімія, прикладна математика і програмування, технологія видобутку і переробки сировини, Надпровідникові та лазерні технології, нетрадиційна енергетика.

Політика залучення іноземних інвестицій повинна бути орієнтована на реалізацію новітніх досягнень науково-технічного прогресу, який, за оцінками сучасних економістів, забезпечує 70–80 % зростання ВВП. Усвідомлюючи цю оцінку, доводиться констатувати, що при сьогоднішньому рівні вкладень в науку цього досягти неможливо. Сьгодні в українську науку спрямовується не більше 1,2 % ВВП, в той час як Євросоюз рекомендує всім своїм членам підтягти рівень вкладень в науку до 2,5 % ВВП.

Враховуючи обмежені можливості фінансування високотехнологічних галузей, необхідно активізувати приплив в них іноземного капіталу, створюючи для нього режим найбільшого сприяння.

Узагальнюючи викладене треба констатувати, що для залучення іноземних інвестицій в регіони, Україні потрібна подальша розробка системного підходу до формування ефективної економіки, її якісної реструктуризації, активізації інвестиційної діяльності з урахуванням критеріїв стабільності, економічного зростання, сумісності інтересів різних учасників процесу відтворення. Вищесказане і зумовило вибір теми даного дослідження.

Література

1. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
2. Хоменко Я. В. Влияние прямых иностранных инвестиций на экономическое развитие стран мирового сообщества / Я. В. Хоменко, И. И. Халявинская // Науч. тр. ДонНТУ. Серия: экономическая. Вып. 75. – Донецк : ДонНТУ. 2004. – С. 64–72.
3. www.minfin.com.ua
4. www.rbc.ua
5. www.ukrstat.gov.ua

УДК 338

Т. Ю. РОМАШКОВА, Т. Ю. НИКОНОВА
Международная бизнес-академия, г. Караганда (Казахстан)

ПУТИ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ БЕЗРАБОТИЦЫ С УЧЕТОМ СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Розглянуті проблеми безробіття серед населення Республіки Казахстан, шляхи вирішення цих проблем шляхом обґрунтованого прогнозування соціально-економічних процесів на ринку праці.

The article considers the problem of unemployment among the population of the Republic of Kazakhstan, the solutions to these problems through competent forecasting of socio-economic processes in the employment market of the working population.

Основные функции прогнозирования занятости состоят в оценке социально-экономических процессов и тенденций, складывающихся на рынке рабочей силы Казахстана. К ним относятся: выявление основных экономических индикаторов; предвидение новых проблем и выработка практических мер по осуществлению политики занятости на прогнозный период.

Эти проблемы нашли отражение в исследованиях казахстанских и российских ученых-экономистов: М. Кенжегузина, Н. Мамырова, М. Мельдахановой, А. Кашепова, А. Кошанова, А. Семенова, И. Заславского и др. Управление процессом занятости населения предполагает проведение прогнозов основных элементов системы занятости. В качестве важнейшего инструмента проведения прогнозов обеспеченности населения рабочими местами, а предпринятой – рабочей силой, выступает система отчетных и прогнозируемых балансов трудовых ресурсов и рабочих мест региона, области.

Управление и прогнозирование занятости и рынка труда – сферы экономических отношений между собственниками рабочей силы – свободными гражданами и покупателями этой рабочей силы – предпринимателями – является одной из главных задач центра занятости и других государственных структур. Планирование занятости предполагает изучение качественного и количественного состава предложения рабочей силы, спроса на рабочую силу, распределения рабочей силы. Планирование предложения рабочей силы в Казахстане позволяет определить численность различных категорий граждан, попадающих на рынок труда.

Можно выделить следующие группы граждан на рынке труда: не имеющие работы (потерявшие работу по тем или иным причинам); впервые вступающие в трудовую жизнь; решившие возобновить трудовую дея-